

Черікова А.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СЕЗОННИХ РИНКІВ В УМОВАХ ЗМІН ЕКОНОМІЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ

Сезонні ринки задовольняють попит на специфічні товари та послуги: сільськогосподарська продукція, кондиціонування, туристичні послуги, святкові товари, тощо. Такі товари мають змінний попит, залежні від природних циклів або мають обмежений термін придатності чи актуальності. Зміна економічних концепцій, зокрема глобалізація та циркулярна економіка, впливають на зміну підходів до визначення сезонності, що робить дослідження цієї теми актуальним для сучасного розвитку економіки.

Сезонні ринки мають ряд ключових характеристик (природні умови, сезонні культурні звичаї, споживчі тренди і, зокрема, економічні цикли), що формують специфіку бізнес-процесів (обмежений період попиту, висока залежність від сезонних коливань, швидкий збут). Компанії, що працюють на сезонних ринках, мають оптимізувати свої запаси й ефективно прогнозувати попит, щоб уникнути ризиків недостачі чи залишків. Основним ризиком сезонного ринку вважають ризик втрати прибутку після завершення сезону або некоректне прогнозування попиту [2]. Товари та послуги, що представлені на сезонних ринках, мають характеризуються тимчасовою актуальністю з одночасним формуванням атмосфери ексклюзивності, можливістю отримати високі прибутки у пікові періоди, часто включають короткострокові проекти.

Дослідження показало, що підходи до формування і оцінки сезонних ринків змінювалися залежно від зміни економічних концепцій. Так глобалізація суттєво вплинула на розвиток національних економік і споживчих ринків. Сезонні національні ринки опанували гнучкість до міжнародних тенденцій і вимог: змінилися ритми виробництва і споживання продукції [3]. Сезонні коливання регіонального виробництва компенсуються товарами світового глобального експорту з одночасним посиленням конкуренції місцевих виробників. Регіональна конкуренція починає розвиватися за принципами міжрегіональної, світової.

Сезонні ринки у контексті циркулярної економіки мають суттєві відмінності від традиційних моделей ринків, оскільки циркулярна економіка спрямована на максимальне повторне використання ресурсів і мінімізацію відходів. Властивості товарів та послуг на таких ринках залежать не лише від попиту в конкретний сезон, але й від можливості їх переробки, відновлення та використання в інші періоди [4]. Наприклад, товари можуть мати довший життєвий цикл через впровадження технологій відновлення або модернізації, що дозволяє зменшити сезонні коливання попиту.

В умовах циркулярної економіки сезонні ринки набувають збільшення стійкості за рахунок збереження ресурсів і покращення екологічних стандартів. Розвиваються циркулярні бізнес-моделі, в яких ключовою метою є ефективне використання матеріалів та енергії. У країнах ЄС активно реалізуються програми з підтримки таких моделей, що може бути прикладом для України. Таким чином, розуміння економічних концепцій, таких як глобалізація або циркулярна економіка, змінює підходи до планування і прогнозування сезонних ринків.

Перелік посилань:

1. Огляд досліджень і внеску науковців у розвиток теорії сезонних ринків. Кон'юнктурний аналіз сучасного світового ринку товарів та послуг. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2022/1/EV20221_062-076.pdf (дата звернення: 22.10.2024)
2. Основні відмінності сезонних ринків. Сергій Шевченко. Як впливає сезонність на попит на товари і послуги. URL: <https://adwservice.com.ua/uk/sezonnist-popytu>
3. Як глобалізація впливає на сезонність ринків. Глобальні економічні процеси та Україна. URL: <https://journals.uran.ua/jiep/article/view/27768>
4. Особливості сезонних ринків у контексті циркулярної економіки. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/9282f7ac-7980-4df4-a2e9-aa263450b12c/content>